
Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:7

Behörighet som arbetsledare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:37 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma med förslag till sådan ändring i kyrkoordningen att de som är komministrar och diakoner med arbetsledande uppgifter ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön”. Utskottet menar att det som i detta fall gäller för kyrkoherdar även bör gälla komministrar och diakoner med arbetsledande uppgifter. Därför föreslår utskottet att motion 2013:37 ska bifallas.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:37.

Motionens förslag

Motion 2013:37 av Bo Hanson, Behörighet som arbetsledare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att till de befattningsinnehavare, som ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön” (34 kap. 9 § i kyrkoordningen), även ska höra arbetsledande komministrar och arbetsledande diakoner.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2013:37 i Ln 2013:10y, *bilaga 1*.

Bakgrund

I 34 kap. 9 § i kyrkoordningen finns i fjärde punkten bestämmelser om behörighet för att anställas som domprost eller kyrkoherde eller på ett längre vikariat än tre månader på en sådan befattning. Till de angivna behörighetsvillkoren hör att ha ”förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön”.

I Centralstyrelsens kyrkoordningsskrivelse till 1999 års kyrkomöte konstaterades att bestämmelsen om fjärde punkten är formulerad på samma sätt som i 24 kap. 2 § 3 som avser vem som kan vigas till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst. Vidare sades, att det i sak var fråga om samma behörighetskrav som från och med den 1 januari 1998 gällde enligt 3 § 3 förordningen (1992:997)

om biskops- och prästtjänster. (CsSkr 1999:3 sid. 2–407). Föreskrifterna i den förordningen hade sin bakgrund i att 1997 års kyrkomöte hos regeringen begärde en sådan ändring i förordningen (1992:997) om biskops- och prästtjänster ”att endast den som är beredd att samverka i alla med tjänsten förenade uppgifter är behörig till en tjänst som kyrkoherde” (2 KL 1997:6, kskr 1997:9).

I de överväganden som låg till grund för begäran om en ändring förordningen om biskops- och prästtjänster anförde Andra kyrkolagsutskottet följande:

Alla präster måste kunna samverka med varandra. ”För kyrkans enhet är det viktigt att alla ämbetsbärare skall kunna tjänstgöra tillsammans i gudstjänsten och på så sätt manifesteras och få näring för den gemensamma beaktelsen. Det står inte den enskilde ämbetsbäraren fritt att själv välja konsekvenser av sin uppfattning för utövandet av ett uppdrag i kyrkan. Kyrkans gemensamma ordning är överordnad ämbetsbäraren”. Det som läronämnden säger på denna punkt avser alla präster i Svenska kyrkan. Den som innehar en arbetsledande befattning har emellertid ett särskilt ansvar. En kyrkoherde måste själv fullt ut samverka med övriga präster i pastoratet och befrämja en sådan samverkan mellan alla präster. Detta behöver tillmätas en avgörande betydelse vid anställning av en kyrkoherde.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:37.

I motionen pekas på att de strukturförändringar som har skett påverkar den lokala tjänsteorganisationen. Redan före den förändring som träder i kraft den 1 januari 2014 hade antalet pastorat och därmed antalet kyrkoherdar minskat med omkring 200 under 2000-talet. Vid kommande årsskifte sker en påtaglig minskning av antalet befattningar som kyrkoherde. Som också konstateras i motionen har som en följd av de angivna förändringarna antalet andra befattningar med arbetsledande uppgifter ökat. Inte minst kommer det att vara många komministrar som får arbetsledaruppgifter av samma omfattning som en stor del av kyrkoherdarna i Svenska kyrkan som helhet.

I 34 kap. 9 § i kyrkoordningen anges som en förutsättning för att kunna bli kyrkoherde att man har avgett en förklaring om att vara beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön. Läronämnden lyfter i sitt yttrande Ln 2013:10y fram det som nämnden framförde när den bestämmelsen togs in i kyrkoordningen. Bl.a. framhölls då att det för kyrkans enhet är ”viktigt att alla ämbetsbärare skall kunna tjänstgöra tillsammans i gudstjänsten och på så sätt manifesteras och få näring för den gemensamma beaktelsen”. Läronämnden anger också i sitt yttrande att det som sades när kyrkoordningen beslutades äger tillämplighet även i de frågor som motion 2013:37 aktualiserar.

I linje med vad som sägs i motionen och i Läronämndens yttrande menar vi att samma krav på att kunna samverka fullt ut och bejaka såväl kvinnors som mäns olika uppdrag inom kyrkans vinningstjänst måste gälla komministrar och diakoner som har arbetsledande befattningar.

Förslaget i motionen innebär att kyrkostyrelsen ska återkomma till kyrkomötet med ett förslag till ändring i kyrkoordningen. Det finns frågor som behöver klargöras i det sammanhanget och som hör samman med förändringar i Svenska kyrkans lednings- och ämbetsstruktur. Här finns också kopplingar till det som tas upp i vårt betänkande TU 2013:8 *Benämningar på befattningar som präst*.

Vi menar mot bakgrund av det som vi här har anfört att kyrkomötet bör bifalla förslaget i motion 2013:37.

TU 2013:7

Uppsala den 26 september 2013

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Ronny Hansson, Roine Olsson, Staffan Holmgren, Christina Blomqvist, Ingrid Borgström, Lars-Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Karin Långström Vinge och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sture Köhler, Jons Ingemar Larsson, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenquist, Niklas Grahn, Lars Haraldsson, Lars Edstav, Torbjörn Lindahl och Bertil Murray.

Biskoparna Tuulikki Koivunen Bylund och Esbjörn Hagberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut att föreslå kyrkomötet att bifalla motion 2013:37.

Jag föreslår att motion 2013:37 Behörighet som arbetsledare skall avslås.

I kyrkoordningen finns specialregler bara för kyrkoherdar. Övriga församlingspräster är komministrar. Att ställa specifika krav på vissa typer av komministertjänster, skulle innebära att det också regleras i kyrkoordningen med olika typer av komministrar, som ju föreslås i flera andra motioner, där utskottets förslag är att de ska avslås (TU 2013:8). Självklart kommer det att framgå när tjänster annonseras ut externt om det ingår arbetsledarskap i tjänsten. Men många gånger kommer det ske att en redan anställd komminister "befordras" till arbetsledare. Då sker ingen prövning av behörigheten i domkapitlet.

År 1998 infördes en bestämmelse i Kyrkolagen (som överflyttades till kyrkoordningen) att det för prästvigning och för sökande till kyrkoherdetjänster krävdes den försäkran som motionen föreslår. Under de 15 år som gått sedan dess har en stor andel av prästerna i aktiv tjänst redan avgett denna försäkran, antingen vid sin prästvigning eller då de sökt kyrkoherdetjänst.

Bertil Olsson

Särskild mening

Redan den regel som nu finns i kyrkoordningen att det för behörighet till kyrkoherdetjänst krävs att de sökande ska ha "förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön" är ur principiell synvinkel tveksam. Vad en person förklarar sig beredd att göra hör snarare hemma under kategorin lämplighet än under kategorin behörighet, vilket annars handlar om objektiva faktorer som av utomstående kan kontrolleras såsom ålder, dop, vigning, utbildning mm.

Snarare än att utvidgas till ytterligare sammanhang, borde det nuvarande regelsystemet i detta avseende sättas under principiell debatt.

Vi förvånas över den snabbhet med vilken utskottet rekommenderar utvidgning av detta behörighetskrav utan att på ett ordentligt sätt visa vilka konkreta problem som därmed anses få sin lösning och hur detta förväntas ske.

De kvardröjande problem i de yrkesmässiga relationerna som i vår kyrka kan finnas mellan prästvigda kvinnor och dem som principiellt ifrågasätter ordningen med kvinnor som präster löses enligt vår mening betydligt bättre på andra sätt än genom lagar och regler. Det finns många exempel i vår kyrka där dylika situationer har kunnat hanteras på ett positivt och konstruktivt sätt. Vi beklagar att utskottet inte velat diskutera i den typen av termer för att locka fram de resurser av respekt och omsorg som finns inom oss alla, utan snarast på ett reflexartat sätt sökt sin trygghet i lagar och förordningar.

Vi menar också till sist att det i nuvarande situation blir oerhört svårt att nå ett konkret resultat i det uppdrag som utskottet föreslår kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen eftersom frågorna om den prästerliga titulaturen ännu inte fått en sådan lösning att man med säkerhet kan säga exakt vilka befattningar som kommer att avses.

Torbjörn Lindahl och Bertil Murray

Behörighet som arbetsledare

Läronämndens yttrande över motion 2013:37

I Läronämndens yttrande Ln 1999:3 med anledning av kyrkoordningsförslaget anføres med hänvisning till tidigare yttrande Ln 1997:3:

Enligt Svenska kyrkans bekännelse och lära är det kännetecknande för kyrkan att det finns ett ämbete. Detta behövs för att evangeliet skall förkunnas och sakramenten utdelas så att människor får den rättfärdiggörande tron (Augsburgska bekännelsen, artikel V).

Utformningen av ämbetet kan dock skifta och är i den meningen en ordningsfråga. Men bakom beslutet att även kvinnor får vigas till präster i Svenska kyrkan låg ett ställningstagande i fråga om kyrkans bekännelse och lära, nämligen att det är förenligt med den evangelisk-lutherska bekännelsen att införa en sådan ordning. Det är teologiskt och pastoralt grundläggande att kvinnor och män vigs och tjänstgör som ämbetsbärare.

Olika uppfattningar om utformningen av ämbetet ryms inom Svenska kyrkan. Samtidigt är det klart att Svenska kyrkan har endast en gällande ordning. Till denna hör att kvinnor och män kan och får utföra alla de uppgifter som ligger i uppdraget att vara präst. Vigningslöftet innebär ett löfte att följa denna ordning.

Ordningsfrågan blir en bekännelsefråga, om giltigheten i vigning och sakramentsförvaltning görs beroende av prästens person. Svenska kyrkan godtar i fråga om giltigheten inte två uppfattningar som förenliga med sin bekännelse. Det är därför ur läromässig synpunkt riktigt att endast de personer som bejakar giltigheten i såväl kvinnors som mäns vigning och sakramentsförvaltning får prästvigas. Det innebär att en prästkandidat skall vara beredd att fullt ut tjänstgöra med andra präster i gudstjänster och andra sammanhang.

Svenska kyrkan vill bevara enheten i sin bekännelse och i sitt gudstjänstfirande. Kyrkans enighet på denna vitala punkt är viktig för hennes trovärdighet och mission. Läronämnden vill till dessa slutsatser i tidigare yttranden även framhålla följande. Det som sagts ovan är relevant också för alla präster i tjänst, särskilt för präster i arbetsledande befattningar. För kyrkans enhet är det viktigt att alla ämbetsbärare skall kunna tjänstgöra tillsammans i gudstjänsten och på så sätt manifestera och få näring för den gemensamma bekännelsen. Det står inte den enskilde ämbetsbäraren fritt att själv välja konsekvenser av sin uppfattning för utövandet av ett uppdrag i kyrkan. Kyrkans gemensamma ordning är överordnad ämbetsbäraren.

Det som Läronämnden här har anfört äger tillämplighet även i de frågor som motionen aktualiserar. Samtidigt vill Läronämnden framhålla att det finns ett behov av en teologisk och pastoral bearbetning av Svenska kyrkans ämbets- och ledningsstruktur med anledning av den organisationsutveckling som pågår. I en

sådan bearbetning är det nödvändigt att analysera hur tillsynen ska ske i en kyrka med en episkopal struktur och att behandla konsekvenserna när arbetsledaren inte är präst eller diakon.

Uppsala den 21 augusti 2013

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.